

ਦੀ

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟ

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ

ਫਾਲਸ਼ੋ ਅਤੇ ਕਪੂਰ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਸ. ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ, - ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਟ,

ਬਨਾਮ

ਨਿਊਯਾਰਕ, ਬੰਬਈ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ

ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

20 ਨਵੰਬਰ, 1951

1947 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 122

ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ (1872 ਦਾ IX)—ਸੈਕਸ਼ਨ 192—ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ—ਕੀ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਉਪ ਏਜੰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ—ਕੀ ਕੋਈ ਏਜੰਟ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ S.S. ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕਰਾਂ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ P.S.B. ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਕਸੂਰ ਲਈ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੇ P.N. Bank, Bombay ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉਪ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ P.S.B. ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਗਲਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਨਾਮ ਹੈ। ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਬੈਂਕਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਆਦਿ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। P.N. ਬੈਂਕ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ

ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਬ ਏਜੰਟ ਦੇ ਨੋਕਰਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ" ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਾਂਗੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਉਪ-ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ" ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਲੀਫੋ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਾਰਕਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ (1) ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਲੈਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਰੁਸਤਾਨ (2), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਸ਼ੇਖ ਮਹਿਮਸਦ ਰੇਵੁਬਰ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਨ. ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (3) ਵਿੱਚ ਸੰਕਰਮ ਨਾਇਰ, ਜੇ. ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਜ਼ਿਆ ਉੱਲਾ ਖਾਨ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮਿਤੀ 31 ਜਨਵਰੀ, 1947 ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਰ 12,000 ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ।

ਆਰ.ਪੀ. ਖੇਸਲਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਲ. ਕੋਹਲੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.ਐਲ. ਭਾਟੀਆ, ਐਮ.ਐਲ. ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ. ਪੁਰੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਇਹ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸਬ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਜ਼ਿਆ ਉੱਲਾ ਖਾਨ, ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ 1941 ਨੂੰ, ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕਰਾਂ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ ਨੂੰ, 2,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਰਕਮ "ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਬੱਦੋ, ਮਾਹਿਲਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ, ਭਾਰਤ" ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 98 'ਤੇ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਬੰਬੇ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨੇ 16 ਅਗਸਤ 1941 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬੇ ਨੂੰ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ 2,000 ਰੁਪਏ

(1) (1931) 145 L.T. 51 C.A.

(3) 32 Mad. 95

(2) 44 L.T. 675

ਸਖਤ ਸਨਾਖਤ ਅਤੇ ਨਕਲ ਰਸੀਦਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਦਫਤਰ ਬੱਚੇ, ਮਾਹਿਲਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਨਾ 73 'ਤੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ Ex D2/24 ਸੀ। 19 ਅਗਸਤ 1941 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰਾਂਚ ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ 2,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਨੂੰ ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੇ ਕਰੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਰਸੀਦਾਂ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਪਨਾਮਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬੱਚੇ, ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਛਿੰਬਾ ਬੱਚੇ, ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 26 ਅਗਸਤ 1941 ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਸੀਦਾਂ Ex. D 2/10 ਅਤੇ Ex. D 2/11 ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਦੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਰਾਮ ਲੋਕ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ 'ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ' ਲਿਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਜਲੰਧਰ ਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪੰਨਾ 75 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ Ex. D 2/16 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

9 ਮਈ 1942 ਨੂੰ, ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਬੱਚੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੂੰ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਿਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ 2,000 ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੰਨਾ 100 'ਤੇ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ :-

"ਇਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਫੰਡ ਕੇਵਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ:-

ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਗਾਹਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬੈਂਕ ਦੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੂਲਿੰਗ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਰ 'ਤੇ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਬੈਂਕ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ, ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ, ਬੈਂਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਏਜੰਟਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ

ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੋਸਟ ਜਾਂ ਕੇਬਲ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਤੇ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਗਾੜਾਂ, ਰੁਕਾਵਟਾਂ, ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਉਪ-ਏਜੰਟ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਲਤੀ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

"ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ, Ex. D 2/25, ਪੰਨਾ 78 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ, ਬੰਬਈ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬਈ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਬੱਦੋਂ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਨਾਖਤ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤੀਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਸਖਤ ਸਨਾਖਤ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। 15 ਮਈ 1942 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਬੱਦੋਂ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਧਿਆਨ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਪੱਤਰ Ex. D 1/10 ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 13 ਮਈ ਦੀ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਕਿ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੇਰਠ ਵਿਖੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਕਮ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਮੇਰਠ ਵਿਖੇ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ-

“C/o ਪੋਸਟਮਾਸਟਰ, ਮਯੋਪਤੀ,
ਵਾਇਆ ਫਗਵਾੜਾ (ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ)
(Sd) ਪਰਦੇਸੀ।

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕੋਨੇ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

“ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ
ਪਰਦੇਸੀ,
ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ

ਅਤੇ "ਪਰਦੇਸੀ" 'ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 27 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ, ਪੰਨਾ 81 'ਤੇ ਛਪੀ Ex. D 2/26 ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬਈ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬਈ ਨੇ 30 ਮਈ 1942 ਨੂੰ

ਆਪਣੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਭਾਵ, ਪੈਸੇ ਮੇਰਠ ਵਿਖੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮੇਰਠ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, Ex. D 2, ਪੰਨਾ 82 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਰਕਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 9 ਜੂਨ 1942 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਭੂ ਨਾਥ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭੂ ਨਾਥ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਦੀ ਮੇਰਠ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸੀ।

ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਪਣੇ ਏਜੰਟ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਣੇ ਸੀ। ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ, 12,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਿਖੇ ਅਦਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਜਾਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਛਿੰਬਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਦਪੁਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਭਾਵ, ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2, ਭਾਵ, ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿਚਲੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੇਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਛਿੰਬਾ, ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੇ ਕਿ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਵ ਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਨੰ. 3 ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਭਾਵ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ, ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਰਕਮ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ 'ਤੇ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਉੱਥੇ ਉਸਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਨੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਇਸ (ਮੁਦਾਇਕ ਨੰ. 2) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਪਰਜਾ ਦੀ

ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪੱਖ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਸਿਰਫ ਇਕ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੇਖਮ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ। ਇਹਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜੋ "ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਉਪ-ਏਜੰਟ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਗਲਤੀ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਕਾਰਨ" ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਰੁਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਕੇਸ ਉਠਾਵਾਂਗਾ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਦੁਆਰਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ, ਬੰਬਈ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ 1942 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਨਾ 93 'ਤੇ ਛਪਿਆ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:-

“ ਮੇਰੇ ਕਲਾਇੰਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਮੇਰੇ ਕਲਾਇੰਟ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝਾ ਲਓ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਬਦਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜੋਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇਖੋਗੇ।”

ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਪੰਨਾ 2, ਲਾਈਨ 6 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਏਜੰਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਪੰਨਾ 5, ਲਾਈਨ 25 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 14 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਲਾਈਨ 23 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਬੈਂਕ ਮੈਨੇਜਰ

ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਨੰਬਰ 1 ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਅੰਕ ਨੰ: 7 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

(7) ਕੀ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਹੈ ?"

ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਿਰਫ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਪੀ. ਖੇਸਲਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਬਦਲਵੇਂ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੇਸ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਦਾ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਬ-ਏਜੰਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

192, ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਉਪ-ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਸੀ।

ਏਜੰਟ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਪ-ਏਜੰਟ, ਏਜੰਟ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਿਵਾਏ ਯੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।"

ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬੇਸਟਡ ਦੇ ਡਾਇਜੈਸਟ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 42 ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਉਪ ਏਜੰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

" ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੀ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਏਜੰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਤਕਾਲੀ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਏਜੰਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਏਜੰਟ ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਬੰਧ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਾਰਕਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ (1) ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ। ਮੁਦਈ, ਜੋ ਕਿ ਬੇਰੂਤ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਰਕਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਏਜੰਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਬੈਂਕ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਐਂਗਲੋ-ਫਲਸਤੀਨ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕਮਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਬ-ਏਜੰਟ ਮਾਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਜੋ ਅੱਗ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਰਕਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਐਂਗਲੋ-ਫਲਸਤੀਨ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਪ-ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਈਟ ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 55 'ਤੇ ਰਾਈਟ ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਤ੍ਰਹਾਂ ਕਿਹਾ:-

"ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਟੀਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਏਜੰਟ ਪੂਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਦੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। "

ਪੰਨਾ 55 'ਤੇ, ਰਾਈਟ ਜੇ. ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ:-

" ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ"

ਜਾਰੀ ਰਾਈਟ ਜੇ. ਨੇ ਪੰਨਾ 56 'ਤੇ ਕਿਹਾ:-

“ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਬਾਰਕਲੇਜ਼, ਨੇ 1/4 ਪਰਤੀਸ਼ਤ ਕਮੀਸ਼ਨ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਉਪ-ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਬੈਰੂਤ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ; ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਬਾਰਕਲੇਜ਼ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ, ਐਂਗਲੋ-ਫਲਸਤੀਨ ਬੈਂਕ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕੇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਬਾਰਕਲੇਜ਼, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਐਂਗਲੋ-ਫਲਸਤੀਨ ਬੈਂਕ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੁਪਤਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਪਾਰਕ ਸਮਝ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ”

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਲੈਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਰਸਟਨ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਰਗੋ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸੰਤੁਲਨ ਲਈ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਦਲਾਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕਾਰਗੋ ਗਲਾਸਗੋ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਮਵੈਲ, ਐਲਜੇ, ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਗੋਜ਼ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੇਚਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਅਤੇ ਥੀਲਮੈਨ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”—ਉਹ ਏਜੰਟ ਸਨ — “ਉਹਨਾਂ ਉਪ-ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੇ ਸਨ.....”

ਰਾਈਟ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੈਲੀਫੋ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਦਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟ, ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੁਮਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਭਾਵ ਭਾਰਤ ਵਿਚ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਠੇਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ-

"ਬੈਂਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਉਪ-ਏਜੰਟ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਗਲਤੀ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਾਰਕਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ (1) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:-

" ਉਗਰਾਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਮਝ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀ, ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਲ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਬੀਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਸਨ :-

" ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ :- ਜੇਕਰ ਮਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਗੋਦਾਮ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਬੀਮਾ ਕਰੋ। "

ਐਂਗਲੋ-ਫਲਸਤੀਨ ਬੈਂਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਕਸਟਮ ਹਾਊਸ, ਬੇਰੋਟ ਵਿਖੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬੈਂਕ ਅਤੇ (ਜਾਂ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪ-ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ, ਇਹ ਪਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੋਦਾਮ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਰਾਈਟ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਰਕਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੁਚੇਤ ਵਿਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ

ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬੈਂਕ ਛੋਟ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ। ਰਾਈਟ, ਜੇ., ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਛੋਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਛੋਟ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੋਟ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮਾਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰੜੇ ਸਨ। ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਸਕ੍ਰਟਨ ਐਲ.ਜੇ., ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਫ਼ਾ 61 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

" ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ' ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਈ ਹੁੰਦੀ, ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ,' ਜੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਇਸ ਸਮਝ 'ਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਵੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਸਟੇਰੇਜ ਦ ਨੈਸ਼ਨਲ ਨਾਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਾਲ ਦਾ ਬੀਮਾ' ਦੀ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਟੇਰੇਜ ਜਾਂ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰੀਰ, ਐਲ.ਜੇ. ਨੇ ਪੰਨਾ 63 'ਤੇ ਕਿਹਾ:-

" ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ; ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰੜੇ ਹਨ; ਉਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। "

ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ। ਟਰਨਰ ਬਨਾਮ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਸਪਲਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਲਿਮਟਿਡ (1) ਵਿੱਚ, ਮਿਸ ਈ.ਐਮ. ਟਰਨਰ ਨੇ ਹੈਲਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ। ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਗਨ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰੀਨ ਐਂਡ ਐਡਵਰਡਜ਼, ਲਿਮਟਿਡ (2) ਵਿੱਚ ਹੇਰੀਜ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਫਰਨੀਚਰ ਰਿਮੂਵਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਅਰਹਾਊਸਮੈਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਮੁੜ ਢੇਆ-ਢੁਆਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ।'

ਰੂਟਰ ਬਨਾਮ ਪਲੇਮਰ (1), ਇੱਕ ਮੇਟਰ-ਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰੇਜ ਦੇ ਕੀਪਰ ਕੋਲ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਕਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਸੀ "ਗਾਹਕਾਂ" ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ ਜੋਖਮ ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"। ਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਗੈਰੇਜ ਕੀਪਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਿ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ਿਨ ਅਤੇ ਟਰਪੇਨਟਾਈਨ ਇੰਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਜੈਕਬ (2) ਵਿੱਚ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਛੇਟ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਈ:—

"ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਰੀਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਰ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੀਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਸਕ੍ਰਟਨ, ਕੇ.ਸੀ., ਜੋ ਮੁਦਈਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੈਰੀਅਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਪੰਨਾ 82 'ਤੇ

(1) (1926) 1 K.B. 50

(2) (1926) 1 K.B. 102

(1) (1922) 2 K.B. 87

(2) 102 L.T. 81

ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:-

“ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ-.....ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਲੋਕ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ; ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, _ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੋਂ "- ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਛੋਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਛੋਟ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇ-ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਧਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਠੇਕਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੈਂਕ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੇ *ਲੈਕਸ ਕੰਟਰੈਕਟਸ* ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ: ਡਾਇਸੀ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ, ਨਿਯਮ 194 , ਪੀ. 866 ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਖਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਉਨੇ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਜਿੰਨੇ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਪਰਤੀਵਾਦੀ, ਸਬ-ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਆਦਿ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਲੋਰਬਰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਜ਼ਿਨ ਅਤੇ ਟਰਪੇਨਟਾਈਨ ਕੇਸ (1), ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਹੁਣ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, "ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਉਪ-ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ।" ਸ੍ਰੀ ਖੇਸਲਾ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸ਼ੇਖ ਮਹਾਮਦ ਰਾਫੂਬਰ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਨ. ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ

(1) 102 L.T. 81 at p. 83

(2) I.L.R. (1909) 32 Mad. 95

ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸੰਕਰਨ-ਨਾਇਰ, ਜੇ., ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੱਦਣ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 151 ਅਤੇ 152 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਹਨ। ਪੰਨਾ 122 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

" ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਐਕਟ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। (ਸੈਕਸ਼ਨ 109, 113, 116, 121, 93, 94, 95, 202, 219, 221, 230, 241, 253, 256, 261, 265 ਦੇਖੋ) । ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੈਕਰਾਂ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਜੰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬੇਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ, ਧਾਰਾ 71 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤ੍ਰਾਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ।

"ਸੰਕਰਨ ਨਾਇਰ, ਜੇ., ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਕ ਕੈਰੀਅਰ, ਬੇਲੀ ਜਾਂ ਇਕ ਏਜੰਟ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਘਟਾ ਸਕਦਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਕਰਿਆਦਨ ਕੁੰਬਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਸਟੀਮ ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ (1) ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਲੇਡਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਰੰਗੂਨ ਵਿੱਚ ਫੂਟ ਚੌਗ ਬਨਾਮ ਮੌਗ ਪੇ ਚੇ (2) ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਸੰਕਰਨ-ਨਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਲੀ ਖਾਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਰਮਾ ਦੀ ਚੀਫ ਕੋਰਟ ਬੀ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਨ. ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅਲੀ ਭਾਈ ਮਹੋਮਦ (3) ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰੌਬਿਨਸਨ, ਜੇ., ਅਤੇ ਰਿਗ ਦੁਆਰਾ, ਜੇ. ਰੈਫਰੈਂਸ ਰੰਗੂਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁਖੇਰਾ ਕਾਂਤ ਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਦਿ ਇੰਡੀਆ ਜਨਰਲ ਸਟੀਮ ਨੈਵੀਗੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (4) ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਰਾਵਦੀ ਫਲੋਟੀਲਾ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬਗਵਾਂਦਾਸ (5) ਨੂੰ ਵੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 151 ਅਤੇ 152 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਿਪਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਬੰਬਈ 'ਸਟੀਮ ਨੈਵੀਗੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਵਾਸੂਦੇਵ ਬਾਬੂਰਾਓ ਕਾਮਤ, (6), ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਕਰਨ-ਨਾਇਰ, ਜੇ. ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਾਈਟ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 32 ਮੈਡ 95 ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼-ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਸਪਸ਼ਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਲੱਖਾਜੀ ਡੋਲਾਜੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਬੇਰੂਗੂ ਮਹਾਦੇਓ ਰਾਜਨਾ (7), ਬੀਓਮੋਟ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖ ਮਹਾਮਦ ਰਵੂਥਰ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਨ. ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਟੀਮ ਨੈਵੀਗੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਵਾਸੂਦੇਵ (3) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਕਿਹਾ:-

"ਐਕਟ (ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ) ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਬਹੁਤ ਆਮ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਇਸ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੂਰੀ ਤ੍ਰਾਂ ਮਾਲਕ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਹੋਣੀ (1)

1.L.R. (1915) 38 Mad. 941

(3) 62 I.C. 378

(5) 18 I.A. 121

(7) A.I.R. 1939 Bom. 101

(2) I.L.R. (1909) 32 Mad. 95

(4) I.L.R. (1884) 10 Cal. 66

(6) I.L.R. (1928) 52 Bom. 37

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ। "

ਇਹਨਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਰਾਵਦੀ ਫਲੋਟਿਲਾ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੁਗਵਾਂਦਾਸ (3) ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਮੈਕਨਾਘਟਨ ਨੇ ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਕਿਹਾ:-

" 1872 ਦਾ ਐਕਟ (ਭਾਰਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ) ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੇਡ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਏ ਜਾਂ ਉਪ-ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤ੍ਰਾਂ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਸੀ। "

ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ (1) ਕਿ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ, ਭਾਵ, ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸੀ, ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, (2) ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, (3) ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 192 ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਏਜੰਟ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, (4) ਕਿ ਸੰਕਰਨ-ਨਾਇਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ, ਵਿਦਵਤਾ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਹੈ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ (5) ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਸੰਕਰਨ-ਨਾਇਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬੰਬਈ, ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਰੰਗੂਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਫਲਸ਼ੇ, ਜੇ.

ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

(1) I.L.R. (1909) 32 Mad. 95

(2) I.L.R. (1928) 52 Bom. 37

(3) 18 I.A. 121 at p. 129

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Sandeep Rai
Translator